

Susanna
Tamaro

*Luisito:
Bir Sevgi Öyküsü*

5. BASKI
Çeviri: EREN CENDEY

♥ can
roman

SUSANNA TAMARO

LUISITO

BİR SEVGİ ÖYKÜSÜ

Luisito: Una storia d'amore, Susanna Tamaro

© 2007, Susanna Tamaro

© 2009, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Akcalı Telif Ajansı aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2009

5. basım: Nisan 2018, İstanbul

Bu kitabın 5. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Saner Basım Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Litros Yolu 2. Matbaacılar Sit. No: 2/4 2BC 3/4

Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 35382

İç baskı ve cilt: Arı Matbaası

Davutpaşa Cad. Emintaş Kâzım Dinçol San. Sit. No: 81/39,

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 31900

ISBN 978-975-07-3208-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750732089

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

SUSANNA TAMARO

LUISITO
BİR SEVGİ ÖYKÜSÜ

ROMAN

İtalyanca aslından çeviren

Eren Cendey

♥can

Susanna Tamaro'nun Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Yüreğinin Götürdüğü Yere Git, 1996

Tek Ses İçin, 1996

Anima Mundi, 1997

Yanıtla Beni, 2001

Aklı Bir Karış Havada, 2002

Rüzgâr Ne Diyor, 2005

Yüreğimin Sesini Dinle, 2006

Sessizlik Bir Erdemdir, 2011

Sonsuza Kadar, 2011

Var Olan Ada, 2012

Her Melek Korkunçtur, 2013

Kökler, Yollar ve Yitik Benler, 2014

Düşünen Bir Yürek, 2016

SUSANNA TAMARO, 1957'de Trieste'de doğdu. Zor bir çocukluk dönemi geçirdi. 1976'da, 18 yaşındayken Friuli'de tanık olduğu deprem ve 25 yaşındayken geçirdiği ölümcül hastalık, Tamaro'da derin izler bıraktı. Yazmaya 27 yaşında başlayan Tamaro'nun edebiyat dünyasında tanındığı ilk eseri, *Tek Ses İçin* adlı öykü kitabı oldu. İlk kez 1994'te yayımlanan *Yüreğinin Götürdüğü Yere Git* adlı romanı, aylarca liste başı oldu, birçok dile çevrildi, yazarı büyük üne kavuşturdu ve 1995'te beyazperdeye uyarlandı. Tamaro, *Aklı Bir Karış Havada* ve *Anima Mundi* adlı romanları ve *Yanıtla Beni*, *Rüzgâr Ne Diyor* adlı öykü kitaplarının ardından, 2005'te *Her Sözcük Bir Tohumdur* adlı deneme kitabını yayımladı. 2006'da *Yüreğinin Götürdüğü Yere Git*'in devamı niteliğindeki *Yüreğimin Sesini Dinle*, 2011'de *Sonsuza Kadar* çıktı. Onu yine 2011'de *Var Olan Ada* izledi. Tamaro, 2013 yılında iki esere daha imzasını attı: *Her Melek Korunçtur* ve *Via Crucis: Meditazioni e preghiere*. Yazar, çok sevdiği kedileri ve köpeğiyle birlikte Orvieto yakınlarında bulunan Porano'daki evinde yaşamaktadır.

EREN CENDEY, İtalyan Lisesi ve İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nü bitirdi. Susanna Tamaro'nun bütün kitaplarının yanı sıra Italo Calvino, Cesare Pavese, Valerio Massimo Manfredi, Roberto Calasso, Dino Buzzati, Marlo Morgan, Daria Bignardi, Margaret Mazzantini ve Umberto Eco gibi yazarların eserlerini Türkçeye kazandırdı.

Gerçek kişi ve olaylara göndermeler raslantısaldır.

İtalya'yı eğitmiş olan ve her şeye karşın hâlâ bunu yapmayı
sürdüren öğretmen kadınlara...

I

İlk anda şöyle bir irkiliverdi. Koca bir fare değilse ne olabilirdi oradaki? Işık pek azdı ve plastik torbalardan, camlardan, teneke kutulardan, çürümüş yemek artıklarından başka bir şey görünmüyordu.

Bir keresinde televizyonda Kanada'da geçen bir belgesel seyretmişti. Orada çöp kutuları rakunlar için keyifli buluşma noktaları haline gelmişti; günbatımına doğru çam ormanlarından çıkıyor ve bütün bir gece boyunca minik kara elleriyle bu kutuları altüst ediyorlardı. Bir rakunla karşılaşmak bir sıçanla karşılaşmaktan çok daha farklı olurdu.

Oysa bizim buralarda çöp tenekeleri sadece sokak kedilerine, sahibi olmayan köpeklere, semiz ve yağlı lağım farelerine kucak açar; son yıllarda bunlara bir de annesinin rahminin sıcakından çıkıp süpermarket poşetinin soğukluğuyla doğrudan çöp tenekesine atılan yeni doğmuş bir bebeğe rastlama olasılığı da eklendi.

Ne yapacağına karar veremeyen Anselma, gözlerini o tuhaf sesin geldiği noktaya dikerek kıvıldamadan durdu; elindeki torbanın sapları parmaklarını acıtmaya başlamıştı.

Aydınlık ve boş bir otobüs geçti. Sürücünün yorgun bir hali vardı ve gömleği terden sırlıslıkladı. Artık gece

inmiş olsa bile en ufak bir esinti çıkmamıştı; ortalık son derece sakin görünüyordu.

Sıcaktandır, diye düşünerek koyu renkli plastik kapağı kaldırdı ve elindeki çöpleri kötü kokulu karanlığın içine attı.

Tam karşıdan karşıya geçiyordu ki, arkasından acayip bir gürültü yükseldi. Bu, kemirgenlere özgü bir ciyıklama olmadığı gibi yeni doğmuş bir bebeğin ya da uzun zaman aç kalmış bir köpek yavrusunun iniltisine de benzemiyordu.

Daha çok bir kurbağanın, bir kara kurbağasının sesini andırıyordu ama kurbağagillerden bir hayvancığın, yuva olarak kendine bataklık yerine birkaç metrelik pis bir asfaltı seçmiş olması mümkün müydü? Çürümenin oluşturduğu yapışkan sıvıların dışında, çevrede hiç su yoktu. Gene bir belgeselden öğrendiğine göre, hayvanlar toplumun onlara sunduğu yeni fırsatlara uyum sağlamak için alışkanlıklarını değiştirebiliyorlardı. Kurbağalar da rakunların yolunu seçmiş olabilirlerdi, çünkü “ekolojik platform” çevresinde böcek sayısı giderek artıyordu.

“*Krak!*”

Bu ses daha net bir biçimde yinelendiğinde yolun karşısına geçmişti bile.

“*Krak!*”

Anselma bu kez hiç tereddüt etmedi: Dipte, canlı ve tuhaf bir yaratık gizlenmekteydi. Merakı korkusunu yendi ve oracığa atılmış eski bir süpürgenin sapını yakalayarak gerisingeri gitti. Dikkatli bir biçimde kâğıt çöplerini karıştırdı.

“*Krak!*”

Boş bir süt kutusunu oynatınca şaşkınlıktan donakaldı: Sanki gökkuşağının bir ucu yere inmeye razı olmuştu: Yeşilin, sarının, mavinin, kırmızının ve laciverdin arasından gözlerinin karası parlıyordu. Gözkapakları bi-

raz düşük, başı hafifçe omuzlar arasına gömüktü; tabii bir papağanın omuzlarının varlığından söz edilebilirse.

Kendisine mi bakıyordu?

Anselma bu izlenime kapıldı.

“*Krak.*”

“*Krak!*” diye yineledi Anselma kendiliğinden.

“*Krak! Krak!*”

Yardım çağrısı değilse neydi bu ses? Zavallı hayvan-cık kendini kötü hissediyordu, belki de günlerden beri bir şey yiyip içmemişti; bir kanadı kırılmış ya da daha beteri sıçanların iğrenç ısırıklarına maruz kalmış olabilirdi.

Anselma yavaş yavaş önlüğünün düğümünü çözdü, belinden çıkarttı ve onu kuşun üzerine attı. Çiçek desenli kumaşın altından cılız bir *krak krak* duyuldu.

“*Krak!*” diye yanıtlayan kadın, itiraz kabul etmeyen bir otoriteyle bohça haline getirdiği önlüğü aldı.

Beklediğinden çok daha hafif ve ılıktı. Bu beklenmedik hapishaneden canını kurtarmak istercesine, gagasını güçsüz bir biçimde oynatıyordu.

Anselma hızlı adımlarla evine uzanan kısacık yolu aştı. Yolu aydınlatan neon ışıkları altında her şey dümdüz görünüyordu. Yürüyor ve iki yüreğin çarpınışını hissediyordu: Biri kendisinin, diğeri de elinde tuttuğu şu minicik şeyindi.

Evine girer girmez kuşu yerleştirebileceği bir yer aradı. Sandık odasındaki eski kanarya kafesini hatırladı ama bu fikri zihninden attı hemen: O çok küçük gelirdi. Kuşu bir ayağından bağlaması gerekecekti ama küvetin tıpasına bağlı olanın dışında minik bir zinciri yoktu. Zaten bunu nasıl becereceğini de bilemezdi.

En bilinen yönteme; yani delik açılmış ayakkabı kutusuna başvurmaktan başka çıkar yolu yoktu ama gene de büyük boyutlarda bir kutu gerekiyordu. Bir işe yarar diye kenara ayırdığı büyük kutuyu anımsayınca sandık odasına yöneldi.

O sırada telefonu çaldı. Ancak o zaman saatin on olduğunu fark etti. Evlatları, Giulia ve Massimiliano senelerden beri annelerini bu saatte arıyorlardı (çünkü bu saatte görüşme çok ucuz oluyordu) ve sırasını hiç şaşırmadan bir hafta biri, ikinci hafta öteki arıyordu.

Kızı, canlı bir ses tonuyla, “Anne, benim,” dedi ve hemen deniz kenarına taşınmalarını, yetişkinliğe adım atan büyük torununun berbat karnesini, korku filmine yakışır bir biçimde, mor dokunaçlarıyla plajın dört bir yanını saran denizanelerini anlatmaya başladı.

Papağan parmakları arasında daha sert hareketlerle kımıldamaya başlayınca Anselma lafı kısa kesti.

“Kusura bakma, tam yatıyordum...”

“Şimdiden mi? Kendini iyi hissetmiyor musun?”

“Çok iyiyim ve...”

“*Krak!*”

“Anne... Yanında biri mi var?”

“Kim olacak canım?”

“Anne, bizi endişelendirm...”

“İyi geceler!” dedi ve kapattı.

Papağan gagasıyla parmağını en etli noktasından yakalamayı başarmıştı.

En sonunda kutuyu buldu ve başının çıkabileceği bir delik açıp kuşu içine koydu. Kartona birkaç tırnak darbesi attıktan ve birkaç zayıf isyan girişiminde bulunduktan sonra renkli kafa delikten dışarı çıktı.

“*Krak, krak!*”

Papağanlar ne yedi? Anselma bunu bilmiyordu. Filmelerde korsanların sırtında duranların dışında, hayatında hiç papağan görmemişti. Çok uzun ömürlü oluyorlardı, bunu anımsıyordu ve kısa bir süre önce seyrettiği hayvanların beyinlerine ilişkin belgeselden öğrendiğine göre pek çok köpekten daha zekiydiler.

“*Krak!*”

İlk iş olarak ona bir tas su ikram etti: Böylesine kısa ama güçlü bir dil hiç görmemişti; sanki bir parmağa benziyordu. Papağan uzun uzun ve küçük yudumlarla suyunu içerken, keyfinden gözlerini kısıyordu.

Sudan sonra Anselma küçük bir elma dilimi vermeyi denedi ve elma birkaç saniye içinde gaganın içinde yok oldu. Bu gerçek bir başarıydı! Alışılmış *krak* yerine papağan şöyle kısa kısa yineledi: *krak krak krak*.

Bu onun teşekkür etme yöntemi miydi? Ansızın kendini gerçekten yorgun hissetti ve kutuyu da yanına alarak odasına çekildi.

Bu akşam yaşanan olaylar onu heyecanlandırmıştı. Hafif ve huzursuz uyudu. Çalışmakta olan vantilatör sanki her dönüşünde şunları yineliyor gibiydi: *Neden aldın onu? Yalnız başına gayet iyiydin, şimdi başına dert olacak, neden aldın onu? Olduğu yere, kendi kaderine terk edebildin.* Uykuyla uyanıklık arasında geçmiş yaşantısına ilişkin olay kırıntıları, yüzler ve durumlar zihnine üşüşmüştü. Vantilatörün havayı dalgalandıran kolları *Her şeyin anlamı nedir? Her şeyin anlamı nedir,* diye sorar gibiydi.

Tanyeri ağarmaya yakın penceresinin altından bir ambulans geçti. Saat yedi olduğunda, odanın loşluğunda bir *krak* sesi yankılandı ve ara vermeden başka bir *krak* sesi kararlı bir biçimde bunu izledi.

Bunun üzerine Anselma, “İşte buradayım!” dedi ve hiç düşünmeden ekledi: “Luisito.”

O gece geçmişten süzülüp gelen pek çok görüntü arasında o da, liseden sıra arkadaşı Luisita da vardı. Onu, rüzgârlı bir günde, dağınık saçları, günbatımının altın renkli havasında kısılmış gözleriyle görür gibiydi.

Bellek gerçekten pek acayıptı, kimi zaman bir sihirbaz gibiydi; silindir şapkasını şöyle bir sallıyor ve ebediyen unutulduğu sanılan anıları ortaya döküveriyordu.

Sözgeleşi, bu görüntü okulun son yılında, sınıfla Venedik'e yaptıkları bir geziye aitti. Teknenin korkuluğuna dayanmış olan Luisita gülümsüyordu. Okulun pek yakında bitecek olması, hayatın tüm olanaklarını önlerine sermesi, o ışıklı ilkbahar günü, gezilen yerlerin güzelliği ile birleşince o anları gerçekten çok özel kılmıştı.

Öğleden sonra Murano Adası'na gitmişler ve cam nesnelere üreten bir atölyeyi ziyaret etmişlerdi. Güneş altında esmerleşmiş, beyaz fanila, lacivert pantolon giymiş bir adam, uzun bir kamaşa üfleyerek hiç de zorlanmadan gözlerinin önünde olağanüstü nesnelere yaratmıştı. Çıkmadan önce minik aynacıklara yapıştırılmış hayvancıklar satın almışlardı: Luisita kuğuları seçmiş, kendisi de uzun bir kararsızlık sonucunda minik kedilerde karar kılmıştı.

Onları yeniden Venedik'e götürecektir olan küçük vapuru beklerlerken ellerinde kırılabilir paketleri, şiirin ne olduğunu tartışmaya başlamışlardı.

"Bizlerin yaşamlarıyla, okulda öğrendiğimiz şiirler arasında ne ilişki var? Bir şiiri ezbere öğrenmek, bir teoremi bilmeye mi benzer yoksa daha farklı bir şey midir?"

Onu, asla aklına bile gelmeyecek bu tartışmalara sürüklemek Luisita'nın heyecanlı ve meraklı kişiliğinin sonucuydu.

"Yani sence 'dik kenarlar üzerine çizilmiş kareler' ve *Hoşlanırım oldum olası bu ıssız tepeden* dizesi arasında ne fark var?"

"Teorem bir yasa oluşturur," diye çıkmıştı Anselma, "pratik uygulaması olabilecek soyut bir şeydir."

"Pekâlâ, şiirin pratik yanı nedir? Hiç. Şiir bir şeye yaramaz, karnımızı doyurmaz, geometri gibi ev yapmamıza yardımcı olmaz, hastalığımızı bile iyileştirmemez."

Anselma, "Şiir olmadan da yaşanabilir mi demek istiyorsun?" demeyi göze almıştı.

Anselma emekli bir retmendir. Roma'daki evinde yıllardır yalnız başına yaşamakta, artık tanıyamadığı bu dünyada kendini gereksiz hissetmektedir. Her günü acı ve hüzün doludur. Bir yaz gecesi çöp tenekesinin dibinde, terk edilmiş olağanüstü bir papağan bulur. Luisito adını verdiği papağan, Anselma'nın yüreğindeki buzları eritecek, sevgiyi yeniden keşfetmesini sağlayacaktır. Tüm yaşamıyla hesaplaşmayı göze alan Anselma, Luisito sayesinde, dünyanın ona unutturmaya çalıştığı yaşama sevincini yeniden duymaya başlayacaktır. Ta ki...

Yüreğinin Götürdüğü Yere Git'in yazarı Susanna Tamaro, bir gazete haberinden esinlenerek yazdığı romanı *Luisito: Bir Sevgi Öyküsü*'nde, sevginin kurtarıcı gücünü yüceltıyor. *Luisito*, okurunu şaşırtan, duygulandıran ve eğlendiren çağdaş bir masal. Tekdüze ve sevgisiz bir yaşamın bağrındaki şiiri, güzelliği ve sevgiyi ortaya çıkaran küçük bir roman.

